

Tervezett cím:

Korreláció¹_ alcím: Kapcsolódási felületek a tervezésben

Előzetes absztrakt (max. 1000 karakter) / mi az alapfelvetésem, mit vizsgálok, milyen eredményt remélek, miért fontos mindez? Úgy írd, mintha egy kötet szerkesztőjét kellene nagyon pontosan informálnod arról, mit várhat Tőled az írásban!

Tematikus kutatásomat a Rajzi és Formaismereti Tanszéken oktató Form- és Vizuális Környezettervező MSc képzés, Komplex 1. tárgyában végzett konzulensi tapasztalataim alapján végzem, annak tapasztalatait és előre haladási lehetőségeit vizsgálva.

Az oktatás relevanciáját a képzésben részt vevő oktatók, valamint az aktív és a már végzett hallgatók véleményére alapozva értékelem. A kapcsolódó, különböző kimeneteket keresve szót ejtek a MOME tárgyalgó tanszékével, valamint az Artus színházzal együtt indított kísérleti kurzusunkról is.

Alapértéknek vettük, hogy a funkcionális terek kialakítsa legalább annyira készség szintű tapasztalás a tárgyalgó terén is, mint azok építészeti értelmezése. Ezt a szemléletet szerettük volna mélyíteni, és a tervezői gondolkodásba ültetni a képzésünk alatt.

Mi(k)ben léptél előre, mit végeztél a félévi prezentáció óta? Itt is konkrétumokat kérünk!

MSc 1. félév_ tapasztalatok, összegzés
Mengyán András interjú összehozása
Végzett Msc hallgatók interjú
MOME képzés elindulása

Témavázlat, munkamódszer:

- 1. ismertesd a tanulmány felépítését, és add meg minél konkrétan, becsült karakterszámmal az egyes részeket!**
Absztrakt:1000, Alaptézisek:1000, Esettanulmányok: 5000, Oktató félév alapvetéseinek ismertetése: 8000, Párhuzamos belső fejlesztések: 3500, Félévek bemutatása- oktatás: 4000, MSc képzés, értékelés, 1-2. félév, 15000, Összefoglalás: 500, Bibliográfia+ lábjegyzet: 2500
- 2. Milyen konkrét vizsgálatot, esettanulmányt végzel?** A tanszék tereinek átalakításával foglalkozó MSc képzést elemzem, értékelem.
- 3. Mely egyetemek példáit kívánod felhasználni?** Tu Delft, Aalto, University of Minnesota, Université de Paris -Sud
- 4. A vázlatpontok közül min. egy, kb. 8-10e karakter terjedelemben kidolgozandó!**

Forma- és Vizuális Környezettervező Mérnök MSc képzés. ^{A képzésről.}

A komplex formaesztétikában és vizuális gondolkodásban való elmélyülést elősegítő képzés 2013-ban indult a BME Rajzi és Formaismereti Tanszékén. A képzés célja, hogy formatervezői, designmanagement vagy grafikai ismeretekkel rendelkező, BSc-n végzettek számára a design teljes spektrumára kiterjedő, átfogó szemléletet adjon. Hallgatóink design, formatani, grafikai, környezetformálási elméleti és gyakorlati képzést kapnak, feladataikban a külső és belső terek esztétikájával foglalkoznak, a kertépítészeti, belsőépítészeti, grafika-tipográfia, szín és világítás komplex hatásait vizsgálják, tervezik.

A hallgatók előképzettségét figyelembe véve olyan részfeladatokat is kapnak, melyekben korábbi BSc végzettségükre alapozó, elmélyült műszaki kidolgozást is megkövetelünk, így egy tervezési feladat átfogó koncepciójának elkészítése után az egyikük formatervezési, a másik grafikai, a harmadik projektkommunikációs részfeladatot old meg. Ez a feladatmegosztás kiválóan megmutatja számukra a szakma későbbi valós működését, az egymással való szükséges és termékeny együttműködés fontosságát.

Félévekre bontva komplex tervezési feladataikat: először kisebb építészeti tércsoportok funkcionális és esztétikai elemzésével, kismértékű átalakításával, belsőépítészeti elemeik tervezésével indul (I. félév), majd a fény térteremtő, alakító szerepével, formaképzés, átlátszóság, perforáció, stb. lehetőségeivel

ismerkednek (II. félév), végül egy összetettebb tervezési koncepció kidolgozása kapcsán az anyag, szerkezet, felület sajátosságait elemzik (III. félév). Diplomafélévük a megszerzett ismeretek elméleti és gyakorlati alkalmazását összegzi (Diploma félév).

A futó, valamint a következő félévekről: Értékelés, továbblépés, helykeresés, értelmezése, konzekvenciák, ...

A tanszék, diszciplínák együttműködését erősítő tanrendjébe, egy a MOME Tárgyalkotó Tanszékével közös tárgy csatlakozott a 2015-2016-os oktatási év 1. félévével, 10-10 hallgatóval. Ennek a kísérleti tárgynak a célja, hogy közelebb hozza az amúgy hasonló alapokon nyugvó TT1 tárgyat, valamint a tárgyalkotó tanszék MA képzését. Fontos, hogy mindkét kar a másik munkamódszerébe betekintést nyerjen, ismerje azt, azok előnyeit és hátrányait, hogy a tapasztalatokat felhasználva korszerűsítse képzését. Jelen esetben a cél, hogy a két tanszék a folyó kutatásaik felhasználásával a tér és formaalkotás terén újfajta kérdéseket, és azokra adott válaszokat fogalmazzon meg. A tér- és formaalakítással való kísérletező szemléletmód mindkét tanszék sajátja. Ezek egymásra hatása egy kölcsönösen inspiratív közeget indukálhat. Vizsgálódásunk apropója, célja és kimenetele az installáció, mely egy téri gesztus elemi egységeként közelíthető a tárgyalkotás, de az építészeti értelemben vett tértervezés felől is. A megtalált téri és fénytel kapcsolatos elemek különböző oldalról közelítik a végső installációt. A tér és fény tárgy logikája alapján olyan nem létező, azonban a kamera által leképezhető téri jelenségeket alkotnak meg a hallgatók, mely installáció illékony volta ellenére is meghatározó élményt nyújt. Ez halad tovább egy másik aspektusban a MOME kurzusán. Ez alatt a hallgatók a kertben talált anyagokból intuitív installációkat alkotnak, melyek tereket, sarkokat, cikkelyeket szakítanak ki a valós térből. Legyen az külső, belső, átmeneti vagy csak elképzelni tudott zárt tér. Ezeknek a tereknek az átértelmezése, „felgyújtása” és elillanása is egy esetleges térinstalláció, alkotói folyamat eleme tud lenni. (felvenni belülről a folyamatot.)

A téri kutakodásba illeszkedő, alternatív színházi produkciókat készítő Artus Stúdió már régóta kapcsolatban áll mind a BME, mind a MOME különböző oktatóival. Most láttuk ideálisnak az időt egy tényleges közös produktum létrehozására. A félév, ennek szellemében az Artus társulat performanszával vette kezdetét, mely a tér, tömeg, hang, kisugárzás által determinálható terekkel való foglalkozásra adott nagyszerű betekintést. Az előadás a kontextusba helyezést, a kreatív gondolkodás elindítását, valamint a komfortzónából való kizökkenést hivatott elérni.

Az oktatott félév célja:

„A hallgatók a formatervezés és az építészet közötti határterületen folytatott kutató és alkotómunka során megtapasztalják a tárgyak, az épületek és környezetük esztétikai viszonyát. A félév során figyelmet fordítunk az építészeti alkotóelemek formai vizsgálatára, építészeti és formatervezési kontextusban történő elemzésére. A felvezető előadás: „A tárgyak, tárgyrendszerek és környezetük viszonya” címmel a tárgyalkotási és környezetalkotási párhuzamokra és eltérésekre mutat rá. A gyakorlati alkotómunka során a feladat elsősorban az, hogy a hallgatók megismerjék a tárgytervezés környezetre való hatását, így képessé válnak formával, a térrel, és anyaggal való párbeszédre. Vizuális gondolkodás síkon és térben. Forma és tértervezés két és három dimenzióban. Forma és funkció egysége, érthetőség, esztétika, használhatóság, gazdaságosság, műszaki megvalósíthatóság, biztonság.”

Az oktatott félévről: Komplex 1

A féléves tervezés első részében az építészmérnöki képzésben megszokott, azonban szigorúan szelektált munkamódszereket alkalmaztuk. Az előképgyűjtés, funkcióvizsgálat, a feladat jellege miatt a tárgyalkotásnál megszokottól eltérően szélesebb spektrumúvá vált. Nem csak egy-egy elemre korlátozódott, hanem meg kellett vizsgálni a meglévő tárgyakat, felületeket, valamint a hozzájuk kapcsolódó funkciókat is mind materiális, mind funkcionális és tárgyi érték szempontjából.

A műegytemi terek vizsgálata könnyebbé, azonban egyben bonyolultabbá is tette a feladatot. A viszonyulás, elvonatkoztatás kérdése, a meghatározó személyes élmények következtében is nehezebben képes objektivitást indukálni.

A félév során vizsgált terek a tanszék felújításra, újraértelmezésre váró terei közül kerültek ki. Ilyen volt a tanszéki előtér (kiállítótér), a lépcsőházi folyosóról nyíló audiovizuális kutatólaboratórium, korábbi térinstallációs műterem, valamint a 8-as előadó, és műterem is. Ezek újragondolása volt a hallgatók

feladata azzal a felvetéssel, hogy egy reális terv esetleges megvalósítással is járhat. Ezzel is ösztönözve a hallgatókat a komolyabb munkavégzésre, de nem kötelezve őket a realitás talaján maradásra.

A funkcióelemzés az esetleges hiányokra, vagy éppen túlzásokra való rávilágítás eszköze ennek a feladatrésznek. Ez az előtér esetében elég egyértelműen körvonalazható. Azonban egy létrehozandó „kutatólabor” vagy egy többcélú teremsor kialakítása, mélyebb utánajárást, programalkotást igényelt. Látszódtott, hogy nehéz egy új területen elsőre jól alkotni. A funkcióelemzés is így történt. Nem könnyű megfogalmazni, hogy az audiovizuális kutatólabor oktatási célú alkalmazása, valamint annak fotózásra, multifunkcionális vizuális és audiótechnikai felszerelésével kapcsolatos technológiai követelményei milyen hozzáállást is követelnek meg a hallgatóktól. Ennek elindításához meg kellett ismerkedni minimálisan a színpadtechnikával, valamint szigorú határok között le kellett fektetni a terem használatának alapvető szabályait. A ~150m²-es terem sok lehetőséget nyújt.

A félév végén a hallgatóknak nem kell szerkezeti terveket leadniuk, a kitalált téri szituációk függvényében pár részlet csomóponti szintű kidolgozása az elvárás. Ezek, valamint a többi leadott kutatási és a térelemzési anyag alapján meg lehet ítélni a hallgató teljesítményét, attitűdjét. A félév végére egységes méretű tablón mindenki tanszéki fejléces tablón adta be tervét, mintha csak egy tervpályázatot láttunk volna.

Féléves ütemterv:

A félév felépítése szinte semmiben sem tér el a megszokott, építészmérnöki karon oktatott tervezési tárgyak tematikájától. A nehézség benne az, hogy más előképzettségű embereknek kell építészetről, szerkezetről, struktúráról beszélni. Az egymásra épülés, a problémák fokozatosságának lehetősége itt nincs meg. Szükséges rövid idő alatt a térképzéssel, az épületszerkezetek alapvető elemeivel megismertetni a hallgatókat mind rajzi megfogalmazás, mind makettezés terén. A számítógépes feldolgozás, tudás az előképzettség függvényében adott, és jól monitorozható. Az új ismeretek folyamatos átadása nagy leterheltséget jelent a hallgatók, és oktatók számára egyaránt. Az előkép gyűjtése (moodboard) alapos, jól körülhatárolható irányt biztosított a félévhez, mind ötlet, mind felhasználni kívánt anyagok terén.

A félév ismertetése:

A félév első órája a feladatkiadásról, hasonló léptékű terek átalakításáról szólt, kapcsolódó minták bemutatásával, a képzés kifizetésének felvillantásával.

A 2. órán a terek megismerésével, manuálék rajzolásával, és általános, jellemző információk gyűjtésével foglalkoztak a hallgatók. Ezek egymás előtti prezentációja, az egymás gondolataihoz való hozzászólás a csoportos tervezés alapelve. Mindenki látja a másik tervét, és ekkora létszámban még lehetőség is van építő jelleggel a másik ötletét elemezni, fejleszteni. Ilyen módon a „saját” érzet erősödésén kívül a csapategység is egyre jobban ki tud alakulni.

A 3. órára már mindenki az általa elképzelt téri szituációk kezdeti fázisairól hozott skicceket, rajzokat. Ezek alapján következtetni lehetett a beavatkozás mértékére, és annak térre gyakorolt hatására.

A 4. órán az eddigieket összefoglaló 1. vázlattervre került sor. Itt az anyagválasztás indoklása, és kutatása, a térhez való hozzányúlás mikéntje, valamint az alapvető tervezői attitűdről számoltak be a hallgatók.

A nagy félrecsúszások, és a jó első ötletek találkozása volt ez. Megfigyelhető volt a nem önálló, divatot követő gondolkodás térnyerése a tényleges feladat kikerülésével. Az oktatói szerepvállalás helye, és szerepe itt került először terítékre. Egyszerűen nem lehetett bizonyos fokú terveket hagyni, hogy érvényesüljenek. Az értékelés módja, „megrendelői” szemszögből nézve is fontos. Bármilyen szakmailag megalapozott terv továbbtervezhető a szubjektív tetszéstől függetlenül is.

A prezentáció után a korábbi, egy hallgatóra jutó több konzulens rendszerben dolgoztak tovább a diákok. Ezzel több véleményt meghallgathattak, több nézőpontot megismerhettek. Ez néha zavaró, de hozzáállás függvényében segítő is tud lenni.

A tervezés folyamán fokozatosan, egyre jobban előtérbe kerültek a szerkezeti és technológiai kérdések is. A pusztán esztétizálásból a tényleges tervezésbe lépett át a félév. Érdemes volt megfigyelni, hogy egy erős koncepció mennyire le tud ülni még folyamatos unszolás ellenére is, valamint hogy a közepes ötlet nagy szorgalommal mennyire jól ki tudja forni magát. (tipikusan, mint az építész hallgatóknál)

A félév közben a bútorok készítéséről, és az esetleges félév végi makettek készítésének lehetőségeiről a tanszéki belső, és egy tanszékhez kapcsolódó külső műhely bejárásával ösztönöztük a hallgatókat. Vázoltuk nekik a 3D nyomtatás, a cnc marás, a makettező szerszámok használatának lehetőségeit, és esélyét. Sajnos ez az analóg világ akkor még nagyon távol állt a hallgatóktól, egyikük sem jelentkezett a félév későbbi részében tényleges műhelyhasználatára.

A 8. órán, a 2. prezentáción már konkrét, kidolgozott terveket láthattunk, azok adott pillanatnyi állását. Folyamatosan haladtak egyfajta egységes logika, gondolkodás felé, mely belső indíttatású, és konzulensi segítséggel is történt. Egyre egységesebbé, és koherensebbekké váltak a tervek. A többlet, esetleg fölösleges elemek elhagyására maguktól rájöttek a hallgatók. Általában nem kellett megmondani, hogy mint csináljanak, hanem csak az iránykeresésben kellett segíteni nekik.

A végső prezentáció is ennek függvényében készült el. Hiába voltak azonos térrrel foglalkozó hasonló tervek, azok alapgondolataikban mégis különbözőek lettek. A leadási formát, és sablont egységesen a hallgatók tervezték meg az oktatók jóváhagyásával. A végső plakáton kívül minden hallgatónak a féléves munkáját összefoglaló, „portfolió” füzetet is le kellett adnia, mely egy külön kisebb grafikai feladatnak minősült. A füzetek félév közbeni összerakásában, és a technikai kérdések megválaszolásában Váli István Frigyes oktatótársunk segített nekik. Ugyanebben a félévben az ő általa oktatott tárgy keretein belül egy másik épület (UNESCO) infografikai tervezésével foglalkoztak a hallgatók.

Egy jobban körvonalazott ütemterv, a tervbemutatók konkrétabb számonkérése lehetővé tenné a félév közbeni makettek elkészülését, az azokkal való folyamatos munkát. Véleményem szerint hiába kértünk munkaközi makettet a hallgatóktól, akkor is csak a félév végi „kényszer makettet” készítették el. Rá kellene vezetni őket, hogy a makettezés éppúgy a tervezés részét tudja képezni, mint a rajz, vagy a látványterv. A félév elején bemutatott műhely a hallgatók rendelkezésére állt a félév folyamán, azonban csak a félév végén használta néhány hallgató.

A leadott makettek, melyek kézzelfoghatóan is bemutatták a tervezett állapotokat változatosak lettek, de általánosságban kiderült belőlük, hogy korábban kellett volna alkalmazni azokat, mint a tervezést segítő eszközt. (mélységek, nagyságok, feszítávok szemléltetésére)

Egy általam konzultált terv elemzése, és a féléves munka értékelése: Hajagos Márton

Márton volt az egyedüli a hallgatók közül, aki a legnagyobb területtel, a tanműhellyel akart foglalkozni. A tárgyak térre és a tér tárgyra gyakorolt hatását ebben a nagy térben eleinte csak nehezen volt képes megérezni. A kezdeti előremutató előképgyűjtések, és jó koncepcionális utak ellenére egy szétszórt, darabokból építkező első prezentáció keletkezett. Ez betudható akár a közösen használt szakmai nyelv kiforratlanságának is.

Ekkor került sor az egyik személyes konzultáció alkalmával az általam eredményesnek gondolt tervezési logika átbeszélésére. Ez a következő kérdésekre épült: kinek, mit, célközönség, tényleges használat, praktikusság, funkció, és időbeni használat, stb. és ezek egyszerű, diagramm szintű megfogalmazása. Ezen, a kérdésekre történő válaszkeresés által egy olyan, tisztább kép körvonalazódott Marcellben, amivel a saját tervezési határait tudta jobban meghatározni. Ezek között már sokkal könnyebben tudott navigálni, és csökkentette az ismeretlenek számát.

Az átfogó koncepció részekre bontása alatt többször tértünk ki épületszerkezeti, tartószerkezeti, és térhasználati kérdésekre. A legfontosabb építészeti és szerkezeti kapcsolódásokat sokszor kritikus élel vizsgáltuk. A nem építészeti szemlélet kapcsán több aspektus körvonalazódott, melyek egy része végül be is épült a tervbe.

A félév a végén egy jól meghatározható, logikus, a téri és funkcionális igényeket jól kielégítő, esztétikus, azonban egységes teret hozott létre. A szobákba vezető folyosó nyíláskezelése is véleményem szerint a műemlék épület keretén belül elfogadható mértékű, és megfelelően „vagány” lett, identitást adva a területnek.

Félév eredménye:

Egy olyan alapvető, integrált gondolkodást kellett a feladat megoldásához elsajátítaniuk a hallgatóknak, mely komplexen ötvözte az új design terület sajátosságait, valamint a megvalósítást, a látványtervezést,

az újfajta előadásmódot, a grafikát, és a kutatás összességét. Véleményem szerint ezek miatt az „elvárások” miatt – valamilyen szinten – szélesedett a hallgatók tervezői látásmódja.

MSc 2. félév: ^{kültér}

“A tavaszi félév komplex tervezési feladata tér és fény viszonyához, a világításhoz kapcsolódik. A fény művészi, inspiratív használatával egy tér új funkcióval, hangulattal, jelentéssel gazdagodhat, akár teljesen megváltoztathatja egy terület használatát, használóinak körét. Utcabútorokkal, térfalakkal, landart, vagy más design-megoldásokkal kombinálva az arculat meghatározó elemévé válik. Kreatív térmodulációs „fényalkotások” vizsgálata, tervezése, modellezése épület és térvilágítási alapismeretek elsajátítása.”

“A hallgatók egy budapesti kültéri helyszínt választanak (lehet az közpark, foghíj telek, vendéglátó kert, belső udvar, forgalmas vagy csendes közterület, stb.), melyet a fény / világítás segítségével kell új funkcióval megtölteni, vagy jelenlegi funkcióját megerősíteni. Minimális eszközökkel (utcabútor, térfal, kertépítészeti elemek, világító tárgyak, stb.) be lehet avatkozni, amennyiben az a fény elhelyezését, alakítását, irányítását szolgálja, de nem a tárgytervezés az elsődleges feladat, hanem a térformálás minősége, a tervezési ötlet és koncepció ereje. „

Tapasztalat:

Kilépve a beltérből a hallgatók olyan kisebb közterek világításával, kezelésével, megújításával kezdtek el foglalkozni melyek nem csupán rossz állapotban vannak, hanem valamilyen helyi sajátossággal is rendelkeznek. Sok VIII., IX. kerületi, Klinikákhoz közeli tér, valamint a felújítás alatt álló újbudai terület került a választott feladatok közé.

A terekkel való foglalkozás közben a triviálistól az egészen újszerű aspektusokat becsempészni kívánó tervezői látásmódokat, és lehetőségeket próbáljuk körbejárni. Vizsgáljuk a beavatkozások létjogosultságát, legyen az akár gag, vetítés, színnel való játék, vagy éppen fényinstalláció. A gyűjtött minták elemzése bemutatása, valamint a saját tervek első lépéseinek bemutatása az első prezentációs feladat. Erre március 21.-én kerül sor.

Összefoglalva:

A megvizsgált szakirodalmak és esettanulmányok elemzése mélyítette meggyőződésemet, hogy a féléves felvetésem releváns, helye van a képzésben. A feldolgozott tanulmányok új szempontrendszerrel gazdagították a kutatásomat.

A félév alatt több oktatóval folytatott beszélgetésem is igazolta, hogy többünk vágya egy nyitottabb, szélesebb kapcsolati hálóval rendelkező képzési rendszer lehetőségének felvázolása, mely lehetőséget adna szorosabb interakcióra más intézményekkel, oktatókkal, művészekkel. Ehhez a többünk által is oktattott tárgyak, bizonyos intézményi kereteken belül, már most is mozgásteret és lehetőséget biztosítanak.

Ismertesd röviden, mit írsz meg kislevelekként? (Határidő: április 10.)

A MOME Z épületbe való költözéséről fogok írni, Marián Balázs előadása, és a vele folytatott külön beszélgetés alapján.

Lassu Péter
Budapest, 2016.03.20.